

ELŐSZÓ

A magyar-román közigazgatási szótár megalkotásának gondolata gróf *Teleki Páltól*, az elhunyt miniszterelnöktől származik, aki 1940. év nyarán a Magyar Tudományos Akadémia részéről dr. *Lukinich Imre* egyetemi ny. r. tanárral tárgyalta meg a kérdést. A főszempont az volt, hogy lehetőleg hivatalosan és egységesen állapíttassék meg a magyar közigazgatás és általában a magyar közélet fogalmainak román elnevezése. Egységesen azért, mert sok hivatalnak és intézménynek néha három elnevezése is van, így az a név, mely a trianoni békeszerződés előtt az erdélyi román nép nyelvében élt, az a név, mely a békeszerződések előtt az erdélyi román írott nyelvben volt használatos és végül az az elnevezés, amelyet 1919-től fogva a román megszálló hatóságok tettek a hivatalos használatban és így a köznyelvben is kötelezővé, pl. : főispán = *comite suprem*, ill. *prefect*, a népnyelvben régebben *fişpan*.

Ez a szótár az egyes fogalmak román elnevezésénél lehetőleg alkalmazkodott az erdélyi román nyelvhez, hogy így a közkeletűvé vált és gyakran hosszú történeti multra visszatekintő fogalmakat és elnevezéseket továbbra is megtarthassa és ezzel az erdélyi román nép mindennapos, ügyes-bajos dolgaival járó és a hivatalos közegekkel való érintkezését megkönnyítse.

Ilyen előzmények után adott utasítást néhai gróf *Teleki Pál* e szótár szerkesztőbizottságának megalakítására. A bizottságot dr. *Pataky Tibor* miniszterelnökségi államtitkár alakította meg 1940. augusztus hó 9-én a következők részvételével : *Pataky Tibor*, *Lukinich Imre*, *Tamás Lajos*, *Pásint Ödön*, *Papp József* és *Makkai László*.

A bizottság felkérésére a szerkesztés munkáját *Tamás Lajos* vállalta, aki a szótár anyagát tervezetben elkészítette, majd pedig a miniszterelnökség közbenjöttével az anyagot hozzászólás és kiegészítés céljából valamennyi minisztériumnak megküldötte. Az így kibővített és felülbírált anyagot ugyancsak *Tamás Lajos* rendezte és egészítette ki. Ebbe a munkába a román nyelvészeti kérdések kiváló szakértőjét, *Gáldi Lászlót* is bevonta.

Gróf *Teleki Pál* tragikus elhúnyta után a szótár kiadását *Bárdossy László* jelenlegi m. kir. miniszterelnök nagy megértéssel tette lehetővé.

Tudjuk, hogy ez a szótár — a mai háborús viszonyok következtében is — nem teljes, sok olyan fogalom elnevezése hiányzik belőle, amelyet a szótár forgatói keresni fognak benne. Erre is gondoltunk, amikor a szótárhoz megfelelő üres lapokat mellékelünk azzal a felhívással, hogy a szótár használói e lapokra írják fel a használat közben felmerült észleleteiket, e szótár hiányosságait, esetleg célszerűnek látszó szóanyagát. Az abból hiányzó fogalmakat és elnevezéseket mind román, mind pedig magyar nyelven, azért, hogy e szótár következő kiadásában ezek a hiányok pótolhatók legyenek.

Az élő nyelv és a száguldó események napról napra új fogalmakat, elnevezéseket és intézményeket szülnék, tehát hiú ábránd volna azt állítani, különösen napjainkban, hogy bármilyen célra teljes és tökéletes szótár készíthető.

Gondolunk gróf *Teleki Pál* volt szándékainak megfelelően arra is, hogy ezt a szótárt egy második kötet kövesse, amely a román-magyar részt foglalná magában.

Kolozsvár, 1941. május 15.

A szerkesztőbizottság nevében

Pásint Ödön

Tamás Lajos

PRECVĂNTARE

LA DICȚIONARUL UNGARO-ROMÂN DE TERMINOLOGIE ADMINISTRATIVĂ

Ideea alcătuirii acestui dicționar ungaro-român al terminologiei administrației publice a pornit dela contele Pál Teleki, defunctul ministru președinte, care în vara anului 1940 a discutat chestiunea dicționarului cu d-l Imre Lukinich, profesor la Universitatea din Budapesta și membru al Academiei Ungare. Principalul punct de vedere al acestei discuții a fost stabilirea oficială și cât se poate de unitară a denumirilor românești privitoare la noțiunile administrației publice ungare precum și la acelea ale vieții publice. Această unificare se impunea cu atât mai mult, cu cât multe oficii și instituții aveau adeseori două-trei denumiri: una întrebuințată de poporul român al Ardealului în timpurile de dinaintea tratatului de pace dela Trianon, una admisă în limba română scrisă și, în sfârșit, denumirea pe care autoritățile românești au făcut-o obligatorie în limba comună odată cu deslippingea Ardealului în 1919. (Exemplu: fișpan, comite suprem, prefect.)

Dicționarul se îndreaptă, pe cât este cu putință, după limba românească din Ardeal. În privința termenilor tehnici adânc înrădăcinați în istoria limbei române ardeleni, conservatismul dicționarului urmărește scopul de a înlesni contactul zilnic al poporului cu agenții oficialității.

După aceste antecedente, contele Pál Teleki a dispus să se constituie comitetul de redacție. În ziua de 9 August 1940 d-l Tibor Pataky, secretar de Stat la președinția ministerelor, a convocat comitetul la care participau d-nii Tibor Pataky, Imre Lukinich, Lajos Tamás, Ödön Pásint, József Papp și László Makkai.

Lucrările de redactare i-au fost încredințate d-lui Lajos Tamás care și-a început activitatea cu elaborarea unui proiect, trimis, prin intervenția președinției ministerelor, tuturor ministerelor spre completare și modificare. Materialul astfel cules și îmbogățit a fost prelucrat și întregit tot de Lajos Tamás. D-l László Gáldi, excelen-tul filolog, i-a dat ajutor cu observațiile sale prețioase.

După tragica trecere din viață a contelui Pál Teleki d-l László Bárdossy, actualul ministru președinte reg. ung., a îmbrățișat cu căldură cauza publicării acestui dicționar.

Știm că lucrarea de față, apărută în timpul unor războaie neîncetate, nu poate fi completă. Am ținut seamă și de aceasta, alăturând dicționarului câteva pagini goale în formă de cărți poștale și rugând pe cetitor să se folosească de ele pentru însemnarea observațiilor și cuvintelor potrivite pentru perfecționarea dicționarului. Cuvintele ungurești și românești adunate în felul acesta vor îmbogăți edițiile viitoare spre folosul tuturor.

Graiul viu și întâmplările grabnice ale epocii noastre scot la iveală, în fiecare zi, instituții și denumiri nouă. În asemenea împrejurări și gândul de a alcătui un dicționar complet trebuie să rămâie, în mod necesar, o dorință nerealizabilă.

Conform dorinței răposatului conte Pál Teleki comitetul de redacție are în vedere și publicarea volumului al doilea al acestui dicționar cuprinzând partea română-ungară.

Kolozsvár-Chuj, 15 Mai 1941.

In numele comitetului de redacție

Ödön Pásint

Lajos Tamás

Rövidítések :

<i>h.</i>	= himnemű főnév	<i>n. tb.</i>	= nőnemű többesszám
<i>h. tb.</i>	= himnemű többesszám	<i>s.</i>	= semlegesnemű főnév
<i>l.</i>	= lásd	<i>s. tb.</i>	= semlegesnemű többes- szám
<i>n.</i>	= nőnemű főnév	<i>tb.</i>	= többesszám
<i>nny.</i>	= népnyelvi	<i>v.</i>	= vagy